

Alle btw'tjes helpen

Position Paper Foodwatch

Rondetafelgesprek Afschaffen van btw op groente en fruit 12 juni 2023

In onze samenleving is ongezonde voeding in overvloed aanwezig. Je kunt er haast niet omheen, want ongezond voedsel is vaak goedkoop en wordt op veel plekken verleidelijk aangeboden: op de stations in automaten, in tuinentra en benzinepompen bij de kassa en in supermarkten is het overgrote deel van de schapruimte voor [ongezonde voeding](#)¹. Nederlanders consumeren overmatig veel [suiker](#)² en [zout](#)³ en de helft van de volwassenen in ons land heeft overgewicht of [obesitas](#)⁴. Tegelijkertijd eet 73% van de volwassen Nederlanders [te weinig groente per dag](#) en krijgt 81% van de volwassenen dagelijks [te weinig fruit](#)⁵. Het percentage kinderen en jongeren met overgewicht in Nederland neemt toe. In 2014 had 15% van de 2- tot 25-jarigen overgewicht. In 2022 is dat [gestegen tot 17,2%](#)⁶.

Gezonde voeding voor iedereen toegankelijk

Elke dag gezonde maaltijden op tafel toveren is niet voor iedereen in Nederland de realiteit. De prijs van groente en fruit is de afgelopen 10 jaar bijna [20% duurder](#) geworden⁷. Foodwatch vindt dat iedereen toegang zou moeten hebben tot gezond en veilig voedsel. Dit zal leiden tot een gezondere bevolking met lagere zorgkosten en hogere arbeidsparticipatie. Laten we niet vergeten hoe de coronacrisis iedereen met de neus op de feiten heeft gedrukt: gezond zijn doet ertoe.

RIVM trendscenario's laten echter een schrikbarend beeld zien van hoe het ervoor staat in 2040 als het overheidsbeleid gelijk blijft: [hart- en vaatziekten](#) blijven naast kanker de meeste ziektelast veroorzaken⁸ en het percentage gaat zelfs van 50% naar 62%⁹. Deze scenario's moeten we zien als luide alarmbellen: het is tijd voor stevig overheidsingrijpen.

Laat de prikkels van alle kanten komen!

De gezonde keuze moet voor de consument makkelijk worden: goedkoper en aantrekkelijker. Dit weten we al heel lang, maar er gebeurt nog steeds te weinig om dit voor elkaar te krijgen.

¹ <https://www.foodwatch.org/nl/nederland-snoepland-foodwatch-over-beleid-voor-de-voedselomgeving>

² <https://www.foodwatch.org/nl/suikermaxdag-2022-jonge-kinderen-eten-twee-keer-zoveel-suiker-als-aanbevolen>

³ <https://www.foodwatch.org/nl/zoutmaxdag-2022-mannen-31-50-jaar-hebben-al-hun-zout-op-voor-hele-jaar>

⁴ <https://longreads.cbs.nl/nederland-in-cijfers-2022/hoeveel-volwassenen-hebben-overgewicht/>

⁵ Volgens de meest actuele cijfers van het RIVM op basis van de Voedselconsumptiepeiling 2019-2021:

<https://www.wateetnederland.nl/resultaten/richtlijnen/groente-en-fruit>

⁶ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/22/kwart-18-tot-25-jarigen-te-zwaar>

⁷ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/25/prijsstijging-voeding-hoogste-in-10-jaar>

⁸ <https://www.volksgezondheidtoekomstverkenning.nl/c-vtv/trendscenario-update-2020/ziekten-aandoeningen>

[Prijsprikkels](#) zijn een belangrijk onderdeel van de benodigde maatregelen¹⁰. Het is volgens de [Wereldgezondheidsorganisatie](#) een bewezen ingreep om koop- en eetgedrag te beïnvloeden en het meest effectief bij een gecombineerde prijsverhoging op suikerhoudende dranken en prijsverlaging op groente en fruit¹¹. Om consumenten gezondere keuzes te laten maken stimuleert EU Commissaris Frans Timmermans in de strategie '[Van boer tot bord](#)'¹² de lidstaten nota bene om fiscale maatregelen te treffen.

Er is ruw gegokt door de onderzoekers van [SEO Economisch Onderzoek](#)¹³ dat het afschaffen van btw op groente en fruit zal leiden tot 4% meer consumptie van deze producten. Dat zou al een hele winst zijn! In combinatie met andere maatregelen kan deze vooruitgang nog veel meer worden. Met alleen het afschaffen van btw op groente en fruit zijn we er nog niet, maar het is een gerechtvaardigd begin. Het zorgt voor goedkoper gezond voedsel, wat bijdraagt aan de toegankelijkheid ervan.

Om vanwege het zware belang toch maar in herhaling te vallen: 73% van de volwassenen eet te weinig groente en 81% te weinig fruit per dag. We moeten nu dus echt alles op alles zetten om mensen te stimuleren gezonde keuzes te maken. Iedere extra gegeten appel en wortel zijn wat Foodwatch betreft winst.

Foodwatch pleit voor een breed pakket aan maatregelen waarmee de overheid publieke gezondheid kan bevorderen:

- Schaf [btw op groente en fruit](#) af¹⁴
- Ontwikkel wettelijke doelstellingen voor een gezondere voedselomgeving (zie position paper Foodwatch '[Nederland snoepland](#)'¹⁵, maart 2022)
- Stel een [suikertax](#)¹⁶ in (op de ruwe grondstof naar het [Britse model](#)¹⁷)
- Verbied wettelijk alle vormen van [ongezonde kindermarketing](#)¹⁸
- Stel een [leeftijdsgrens van 18 jaar](#)¹⁹ in voor de verkoop van energiedrankjes
- Laat [misleidende verpakkingen](#)²⁰ met onterechte gezondheidsclaims niet ongestraft

Deze maatregelen zijn állemaal broodnodig. Het is een mix van regels die ongezonde consumptie ontmoedigt en gezond eten stimuleert.

Genoeg geneuzeld over pastasaus en kant-en-klare wok maaltijden

Het kabinet doet er te lang over om het 0-tarief btw voor groente en fruit in te stellen. Er is kostbare tijd verloren gegaan aan een tijdrovend onderzoek van SEO Economisch Onderzoek over gepureerde aardappelen en gefermenteerde komkommer. Dit onderzoek is een bliksemafleider met de verkeerde onderzoeksvragen en zwaar aangedikte ontmoedigen om een simpele maatregel in te stellen.

¹⁰ <https://www.parool.nl/columns-opinie/opinie-voer-een-suikertaks-in-en-een-subsidie-op-groente-en-fruit~b7adb1222/>

¹¹ <https://www.voedingscentrum.nl/encyclopedie/prijselasticiteit-gezond-en-ongezond-eten.aspx>

¹³ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2023Z05539&did=2023D13024

¹⁴ <https://www.foodwatch.org/nl/doe-mee/doe-mee-aan-online-acties/maak-groente-en-fruit-btw-vrijb>

¹⁵ <https://www.foodwatch.org/nl/nederland-snoepland-foodwatch-over-beleid-voor-de-voedselomgeving>

¹⁶ <https://www.foodwatch.org/nl/offensief-voor-onze-gezondheid>

¹⁷ <https://www.gov.uk/government/news/soft-drinks-industry-levy-comes-into-effect>

¹⁸ <https://www.foodwatch.org/nl/onze-campagne-themas/onze-campagnes/voeding-en-gezondheid/kindermarketing>

¹⁹ <https://www.foodwatch.org/nl/onze-campagne-themas/onze-campagnes/voeding-en-gezondheid/leeftijdsgrens-energiedrankjes>

²⁰ <https://www.foodwatch.org/nl/onze-campagne-themas/onze-campagnes/misleiding-en-fraude>

Fiscalist Overwater schreef onlangs nog [in het FD](#) dat de bezwaren onterecht zijn als je de vrijstelling gewoon laat gelden voor verse, onbewerkte groente en fruit²¹.

Ook andere Europese landen laten zien dat het verlagen of afschaffen van btw voor groente en fruit mogelijk is. Zoals ook beschreven in het SEO-rapport is in Ierland, Engeland, Malta en Spanje het btw-tarief op groente en fruit nul. Andere landen hebben een gereduceerd tarief, zoals Italië (4%) en Letland (5%). Genoeg internationale voorbeelden om van te leren.

Nu neemt het kabinet ook weer meer dan gewenst de tijd om op het rapport te reageren en met een plan te komen. Foodwatch dringt erop aan bij de commissieleden VWS: laat niet nog meer uitstel en afstel volgen! Het is altijd al een politieke keuze geweest welke producten onder welk btw-tarief vallen. Geef een duidelijk signaal vóór gezonde voeding en schaf zo snel mogelijk de belasting af op verse, onbewerkte groente en fruit. Het is geen rocket science. Wanneer een appel in de winkel minder kost dan een donut of een Mars, dan pas hebben we het over [concreet voedselbeleid](#)²². Aan de slag. Alle btw'tjes helpen!

Nicole van Gemert
Directeur Foodwatch Nederland
nicole.van.gemert@foodwatch.nl
06-23325970

²¹ https://fd.nl/ opinie/1472597/nultarief-op-groente-en-fruit-is-prima-uitvoerbaar?utm_medium=social&utm_source=app&utm_campaign=earned&utm_content=20230404&utm_term=app-ios&gift=42opq

²² <https://www.foodwatch.org/nl/doe-mee/doe-mee-aan-online-acties/maak-groente-en-fruit-btw-vrij>